

VENDIM
Nr. 30, datë 19.5.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 15.3.2016, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 3 Akti, që u përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Schneider Electric Bulgaria Eood”, shoqëria “Schneider Electric Industries Sas”

SUBJEKT I INTERESUAR: Shoqëria “Amadeus Group” sh.a.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr. 62, datë 11.2.2015, të Gjykatës së Lartë;

Pezullimi i ekzekutimit të vendimit nr. 62, datë 11.2.2015, të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkueseve, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, shoqëria “Amadeus Group” sh.a., që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Shoqëria “Schneider Electric Bulgaria EOOD” (në vijim shoqëria “SEB EOOD”) është një shoqëri e themeluar dhe rregulluar sipas ligjit bullgar me seli në Sofje, Bullgari. Shoqëria “Schneider Electric Industries SAS” (në vijim shoqëria “SEI SAS”) është një shoqëri e themeluar dhe rregulluar sipas ligjit francez, me seli në Francë dhe zyrë përfaqësimi në Tiranë. Kërkuesi, shoqëria “SEI SAS” (shoqëria mëmë) është aksionar i kërkueses, Shoqërisë “SEB EOOD” (shoqëria bijë). Këto shoqëri kanë personalitete juridike të ndara nga njëra-tjetra.

2. Subjekti i interesuar, shoqëria “Amadeus Group” sh.a., është shoqëri e themeluar dhe e rregulluar sipas ligjit shqiptar. Në datën 18.4.2007, shoqëria “SEB EOOD” dhe subjekti i interesuar kanë lidhur ndërmjet tyre një marrëveshje distribucioni, si dhe një marrëveshje për kushtet e veçanta vjetore të vlefshme për vitin 2007. Shoqëria “SEI SAS” nuk ishte palë në asnjë prej këtyre marrëveshjeve.

3. Subjekti i interesuar ka dorëzuar padi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke kërkuar zgjidhjen e marrëveshjes së distribucionit dhe shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga mospërmbushja e detyrimit kontraktor, si dhe të dëmit për fitimin e munguar.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendim të ndërmjetëm të datës 1.6.2009, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së shoqërisë “SEB EOOD” për nxjerrjen jashtë juridiksionit të çështjes në fjalë. Kjo kërkuese është ankuar ndaj këtij vendimi në Gjykatën e Lartë, e cila me vendimin nr. 00-2009-1287, datë 27.10.2009, ka lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke arsyetuar se palët kanë zgjedhur ligjin bullgar si ligj të zbatueshëm për çështjet e marrëveshjes së distribucionit,

por jo juridiksionin e gjykatave bullgare.

5. Në lidhje me themelin e çështjes, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 12266, datë 12.12.2012 (nr. 12266/2012), ka vendosur pranimin e pjesëshëm të padisë, konstatimin e zgjidhjes së marrëveshjes së distribucionit, detyrimin e shoqërisë “SEB EOOD” për t’i paguar subjektit të interesuar shumën 643,206 euro dhe rrëzimin e padisë për sa i përket shoqërisë “SEI SAS”.

6. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1864, datë 30.9.2013 (nr. 1864/2013), ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 12266/2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe rrëzimin e padisë si të pabazuar në ligj.

7. Kundër këtij vendimi është ushtruar rekurs nga subjekti i interesuar dhe kundërrekurs nga kërkuueset. Kundërrekursi është dorëzuar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë në datën 23.12.2013 (vërtetuar me kopjen e kundërrekursit të nënshkruar nga sekretaria e gjykatës së shkallës së parë, shkresën nr. 9917 prot., datë 24.7.2014 të kancelarit të gjykatës së shkallës së parë, shkresën nr. F-93/1 prot., datë 1.9.2015 të kancelarit të Gjykatës së Lartë, si dhe kopjen e parashtimeve me shkrim të dorëzuar në Gjykatën e Lartë në datën 14.1.2015). Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 62, datë 11.2.2015 (nr. 62/2015), ka vendosur prishjen e vendimit nr. 1864/2013 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 12266/2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me ndryshimin: *“detyrimin solidar të kërkueseve t’i paguajnë subjektit të interesuar shumën 643,206 euro”*.

II

8. **Kërkuueset** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se ndaj tyre është zhvilluar një proces i parregullt ligjor në Gjykatën e Lartë. Më konkretisht, në kërkesën e tyre është parashtuar se janë cenuar:

8.1 E drejta për t’u dëgjuar, për shkak se Gjykata e Lartë nuk ka reflektuar në vendimin objekt shqyrtimi faktin se kërkuueset kanë dorëzuar një kundërrekurs, të cilin ajo nuk e ka shqyrtuar.

8.2 Standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka arsyetuar lidhur me rrëzimin e dy argumenteve kryesore të paraqitura nga kërkuueset, por arsyetimi i dhënë prej saj është abstrakt, kundërthënës e irracional, duke mos e përmbushur detyrimin kushtetues të arsytimit të vendimeve gjyqësore.

8.3 E drejta për t’u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj, për shkak se Gjykata e Lartë ka tejkaluar kompetencat e saj duke vendosur një detyrim mbi një shoqëri të huaj, e cila nuk kishte legjitimitet pasiv për të qenë palë në procesin gjyqësor.

8.4 E drejta e gjykimit kontradiktor nga një gjykatë e paanshme, për arsye se Gjykata e Lartë e ka bazuar vendimin në argumente që nuk janë parashtuar nga subjekti i interesuar, për të cilat kërkuueset nuk kanë pasur mundësi të shprehën.

9. Gjithashtu, kërkuueset, bazuar në nenin 45, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, kanë kërkuar edhe pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 62/2015, pasi ky ekzekutim do të sillte pasoja financiare të konsiderueshme dhe të pariparue-shme për to.

10. **Subjekti i interesuar**, shoqëria “Amadeus Group” sh.a., ka parashtuar se:

10.1 Megjithëse në vendimin e Gjykatës së Lartë objekt shqyrtimi mungon formalisht pasqyrimi i faktit të paraqitjes së kundërrekursit nga kërkuueset, gjykata e ka shqyrtuar dhe argumentuar pjesën më të madhe të shkaqeve të ngritura në kundërrekurs. Kërkuueset, nga njëra anë, pranojnë se Gjykata e Lartë ka arsyetuar tri pika kyçe të ngritura prej tyre dhe, nga ana tjetër, pretendojnë se shkaqet e kundërrekursit nuk janë shqyrtuar nga ajo. Shkaqet që kërkuueset pretendojnë se nuk janë shqyrtuar nga Gjykata e Lartë kanë qenë të zgjidhura me vendim gjyqësor të formës së prerë. Kërkuueset e kanë pasur mundësinë për t’u dëgjuar dhe për të paraqitur të gjitha shkaqet e pasqyruara në kundërrekurs në parashtimet me shkrim dhe verbalisht përpara Gjykatës së Lartë. Standardi i elaboruar nga Gjykata Kushtetuese në lidhje me mospasqyrimin e shkaqeve të pretenduara në vendim aplikohet në rastin e rekursit dhe jo të kundërrekursit.

10.2 Vendimi i Gjykatës së Lartë i përmbush standardet e kërkuara për arsytimin e vendimit

gjyqësor. Ai nuk përmban kundërthënie, por ka interpretuar kushtet e kontratës së distribucionit dhe kushteve të veçanta të saj në përputhje me parimet e interpretimit të kontratës, sjelljes së palëve në tërësi, qëllimit të kontratës etj. Arsyetimi i Gjykatës së Lartë është marrë nga kërkueset i shkëputur nga konteksti. Gjykata e Lartë, ndryshe nga sa pretendojnë kërkueset, ka treguar qartë ligjin ku mbështetet për përgjegjësinë solidarë të tyre. Ky pretendim i kërkueseve ka të bëjë me mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të ligjit material nga ana e gjykatës.

10.3 Pretendimi i kërkueseve se Gjykata e Lartë nuk ka kompetencë për të gjykuar dhe dënuar një shoqëri franceze për një dëm të shkaktuar nga një shoqëri bullgare në Republikën e Shqipërisë, është haptazi i pabazuar. Kjo për arsye se kemi të bëjmë me një shoqëri mëmë dhe një degë të saj, të cilat kanë të njëjtin personalitet juridik, ndaj detyrohen solidarisht për shpërblimin e dëmit nga mospërmbushja e detyrimit kontraktor. Në këtë rast, juridiksioni gjyqësor i gjykatës shqiptare është vendosur me vendim të formës së prerë të Gjykatës së Lartë (vendimi nr. 340/2009).

10.4 Argumentet e paraqitura nga kërkueset për cenimin e parimeve të paanshmërisë dhe të kontradiktoritetit në gjykim janë të pambështetura. Parimi i “mirëbesimit kontraktor” është një parim i interpretimit të kontratës dhe si i tillë është përdorur nga Gjykata e Lartë për të analizuar dispozitat ligjore përkatëse.

10.5 Kërkesa për pezullimin e ekzekutimit të vendimit gjyqësor nr. 62/2015 nuk është e bazuar, pasi nuk ka asnjë të dhënë që kërkueseve u vijnë pasoja të pariparueshme financiare nga ky ekzekutim.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkueseve

11. Kërkueset legjitimohen *ratione personae* në lidhje me pretendimet e tyre, të cilat i kanë paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga neni 30, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

12. Në lidhje me legjitimimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se kërkueset kanë ngritur pretendime të cilat *prima facie* kanë të bëjnë me të drejtën kushtetuese për një proces të rregullt ligjor. Në vijim janë shqyrtuar pretendimet e paraqitura nga kërkueset.

B. Për kërkesën e pezullimit të ekzekutimit të vendimit të Gjykatës së Lartë

13. Kërkueset kanë kërkuar pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 62/2015, pasi sipas tyre ekzekutimi do të sillte pasoja të rënda dhe të pariparueshme për to. Nevoja për pezullimin e vendimit lidhet me rastin e paprecedent të cenimit të interesave të subjekteve të huaja, edhe pse nuk janë palë në një marrëdhënie juridike, për shkak të një vendimi gjyqësor, i cili, sipas kërkueseve, është haptazi i paligjshëm dhe diskriminues. Sipas parashtrimeve të kërkueseve, subjekti i interesuar në muajin gusht 2015 ka nisur në Francë procedurën e ekzekutimit të vendimit nr. 62/2015 të Gjykatës së Lartë, ndaj, sipas tyre, ky fakt e bën urgjent pezullimin e këtij vendimi.

14. Mbledhja e Gjyqtarëve mori paraprakisht në shqyrtim kërkesën për pezullimin e ekzekutimit të vendimit gjyqësor nr. 62/2015 të paraqitur nga kërkueset dhe vlerësoi se kjo kërkesë nuk i plotëson kriteret e përcaktuara nga neni 45 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Për rrjedhojë, ajo vendosi rrëzimin e kësaj kërkesë si të pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor lidhur me të drejtën për t’u dëgjuar dhe parimin e kontradiktoritetit në gjykim

15. Kërkueset kanë pretenduar se është cenuar e drejta për t’u dëgjuar, për shkak se Gjykata e Lartë nuk ka reflektuar në vendimin objekt shqyrtimi faktin se kërkueset kanë dorëzuar një kundërrekurs, të cilin ajo nuk ka shqyrtuar. Në vendimin nr. 62/2015 Gjykata e Lartë, pasi përshkruan faktet dhe procedurën, përmend në mënyrë kronologjike vendimin nr. 12266/2012,

vendimin nr. 1864/2013, rekursin e paraqitur nga subjekti i interesuar dhe më pas kalon te pjesa e arsyetimit pa përmendur argumentet e parashtruara në kundërrekurs dhe shpjegimet me shkrim të depozituara nga përfaqësuesit e kërkueseve në seancën gjyqësore. Gjithashtu, kërkueset kanë pretenduar cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka arsyetuar lidhur me rrëzimin e dy argumenteve kryesore të paraqitura nga kërkueset, por arsyetimi i dhënë prej saj është tepër abstrakt, kundërthënës e irracional, duke mos e përmbushur detyrimin kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore.

16. Gjykata është shprehur se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 79, datë 28.12.2015; nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 8, datë 16.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur apo të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 79, datë 28.12.2015; nr. 20, datë 13.4.2012; nr. 38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin konkret vendimi nr. 62/2015 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përmban në pjesën hyrëse të tij objektin e padisë, disponimet e gjykatës së shkallës së parë, disponimet e gjykatës së apelit, faktin se kundër vendimit të kësaj të fundit ka paraqitur rekurs subjekti i interesuar, si dhe shkaqet që ai ka parashtruar në rekurs. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës konstatohet se kërkueset kanë paraqitur kundërrekurs. Në vendimin e Gjykatës së Lartë nuk është pasqyruar ky fakt dhe as shkaqet e kundërrekursit. Megjithatë, vetëm mosparaqitja e shkaqeve të kundër-rekursit në vendim nuk e bën procesin të parregullt, në këndvështrim të standardit të arsyetimit, si dhe parimit të kontradiktoritetit e barazisë së armëve. Gjykata arrin në këtë konkluzion pasi e ka vlerësuar në tërësi procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt, në aspektin e shkeljes së të drejtave kushtetuese, për të investuar Gjykatën Kushtetuese. Ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit dhe çdo të drejtë tjetër të njohur me Kushtetutë dhe me ligj (*shih vendimin nr. 9, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Nga materialet në dosjen gjyqësore rezulton se në procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë kërkueset kanë qenë prezent, si dhe kanë paraqitur parashtrimet e tyre me shkrim për të kundërshtuar pretendimet e rekursit. Për këto arsye, në vlerësimin e Gjykatës vendimi nr. 62/2015 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë i ka plotësuar mjaftueshëm kriteret e përcaktuara më sipër nga jurisprudenca kushtetuese, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar.

20. Bazuar mbi këto parime dhe rrethana faktike, Gjykata çmon se pretendimi i kërkueseve për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar dhe parimin e kontradiktoritetit në gjykim, nuk është i bazuar dhe nuk duhet të pranohet¹.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj

21. Kërkuestet kanë pretenduar se është cenuar e drejta për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj, për shkak se Gjykata e Lartë ka tejkaluar kompetencat e saj duke vendosur një detyrim mbi një shoqëri të huaj, e cila nuk kishte legjitimitet pasiv për të qenë palë në procesin gjyqësor. Gjykata e shkallës së parë ka vendosur pushimin e gjykimit për kërkuesen, shoqërinë "SEI SAS", pasi subjekti i interesuar (paditësi) ka hequr dorë nga gjykimi për këtë të paditur, duke kërkuar pushimin e gjykimit për të. Sipas kërkueseve, Gjykata e Lartë i është referuar në arsytim kryesisht "parimit të mirëbesimit kontraktor", i cili nuk është ngritur në shkaqet e rekursit nga subjekti i interesuar. Arsytimi i saj mbështetet mbi këtë term juridik për të cilin kërkuestet nuk kanë pasur mundësi të komentojnë në kundërrekurs.

22. Gjykata ka theksuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është dhe shqyrtimi i çështjes nga një "*gjykatë e caktuar me ligj*". Ky element karakterizohet, në sensin material, nga funksioni i saj gjyqësor që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin mbi çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t'u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t'i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimet nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 2, datë 22.1.2014; nr. 27, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, të sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale, të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në nocionin kushtetues të rishikimit futet, në radhë të parë, shqyrtimi i rekurseve për pretendimet e shkeljes të ligjit material ose procedural, gjë që përbën funksionin kryesor të Gjykatës së Lartë (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 31, datë 1.12.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Sipas jurisprudencës kushtetuese procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat e faktit. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë ose të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt. Gjykata thekson se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, në kuptim të nenit 485 të KPC-së, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Në çështjen konkrete rezulton se subjekti i interesuar gjatë gjykimit në shkallë të parë ka hequr dorë nga gjykimi për kërkuesen shoqërinë "SEI SAS", ndaj gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit për të (*shih f. 3 të vendimit nr. 12266/2012*). Gjithashtu, gjykata e shkallës së parë është

¹ Gjyqtarët S.Berberi dhe F.Lulo votuan për pranimin e këtij pretendimi

shprehur në vendim se kjo shoqëri nuk ka qenë palë në kontratën e distribucionit, ndaj ka çmuar se padia për të duhet të rrëzohej. Sipas saj, dëmshpërblimi në vlerën 643,206 euro duhet të paguhej nga kërkuësja shoqëria “SEB EOOD” (*shih f. 13 të vendimit nr. 12266/2012*). Edhe Gjykata e Apelit e ka quajtur të drejtë konstatimin e gjykatës së shkallës së parë se kërkuësja shoqëria “SEI SAS” nuk ka qenë palë në kontratën e distribucionit (*shih f. 13 të vendimit nr. 1864/2013*). Ndërsa Gjykata e Lartë, pasi ka lënë në fuqi vendimin nr. 12266/2012 të gjykatës të shkallës së parë është shprehur se: *“Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke arritur në përfundimin se paditëses i është shkaktuar një dëm [...] vlerëson se në këtë rast jemi përpara një shoqërie “bijë”, sikundër është “Schneider Electric Bulgaria EOOD”, dhe si e tillë ajo duhet të përgjigjet në lidhje me dëmin e shkaktuar së bashku me shoqërinë “mëmë”, që është shoqëria “Schneider Electric Industries SAS”. Në çështjen objekt shqyrtimi jemi përpara rastit të një detyrimi solidar pasiv të krijuar nga kontrata dhe ligji në të cilin palët e paditura shfaqen në cilësinë e debitorëve solidarë, kurse në anën e kreditorit shfaqet si i tillë paditësi. Duke qenë para një rasti të tillë secili debitor përgjigjet për borxhin ndaj kreditorit dhe kreditori sipas ligjit është i autorizuar që prej secilit debitor të kërkojë përmbushjen e detyrimit. Në rastin në shqyrtim përgjegjësia solidarë është krijuar mbi baza dhe shkak juridik të ndryshëm [...]. Për palën e paditur, shoqëria “Schneider Electric Industries SAS”, përgjegjësia solidarë rrjedh nga ligji për shkak të qenies shoqëri “mëmë”. Në konfliktin e sjellë para gjykatës dëmi është shkaktuar nga njëra prej të paditurave [...] dhe në një kohë që është e pamundur të vërtetohet se cila prej tyre e ka shkaktuar dëmin, ligji ka parashikuar mundësinë që ato të përgjigjen solidarisht”*.

26. Nga sa më sipër është e qartë se Gjykata e Lartë ka arsyetuar ndryshe nga gjykata e shkallës së parë, vendimin e së cilës ka lënë në fuqi, për sa i përket legjitimitetit pasiv të shoqërisë “SEI SAS”, duke mos e marrë në konsideratë faktin se vetë subjekti i interesuar gjatë gjykimit në shkallë të parë kishte hequr dorë nga gjykimi për kërkuësen, shoqërinë “SEI SAS”. Jo vetëm kaq, por Gjykata e Lartë në vendimin e saj ka arritur në përfundimin se kjo shoqëri duhej të përgjigjej solidarisht për pagimin e dëmit të shkaktuar pa iu referuar kontratës së distribucionit. Këtë arsyetim ajo e ka mbështetur në raportin bijë/mëmë që ekziston midis kërkuëseve, si dhe në ligj, por pa përmendur se cilit ligj i referohet për të arritur në përfundimin se kërkuëset duhet të përgjigjen solidarisht në lidhje me shpërblimin e dëmit kontraktor. Për më tepër, Gjykata e Lartë duket sikur i shmanget në vendim interpretimit tekstual të neneve të kontratës dhe referimit në to duke i mbështetur konkluzionet në një interpretim të kontratës sipas sjelljes e qëllimit të palëve, sipas kuptimit që kanë dashur t’i japin palët kontratës, sipas kuptimit më të favorshëm për kontraktuesin më të dobët në rastin e shprehjeve me dy kuptime, parimit të mirëbesimit kontraktor etj. (*shih f. 12–15 të vendimit nr. 62/2015*).

27. Nisur nga analiza e mësipërme dhe duke iu referuar standardeve kushtetuese, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuëseve për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, është i bazuar dhe duhet pranuar.

D. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së gjykimit nga një gjykatë e paanshme

28. Kërkuëset kanë pretenduar se është cenuar e drejta e gjykimit nga një gjykatë e paanshme, për arsye se Gjykata e Lartë e ka bazuar vendimin në argumente që nuk janë parashtruar nga subjekti i interesuar, siç është parimi i mirëbesimit kontraktor, mbi të cilat kërkuëset nuk kanë pasur mundësi të shprehur.

29. Gjykata ka theksuar se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Parimi i paanshmërisë nënkupton mungesën e paragjykimeve nga gjyqtarët për çështjen e shtruar përpara tyre. Një gjykatë duhet të jetë e paanshme jo vetëm formalisht, por edhe në mënyrë të shprehur. E drejta për t’u gjykuar përpara një gjykate kompetente, të pavarur dhe të paanshme, të caktuar me ligj, kërkon që drejtësia jo vetëm duhet të bëhet, por ajo, gjithashtu, duhet të shikohet që bëhet (*shih vendimin nr. 49, datë 10.7.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Në lidhje me këtë pretendim të kërkuë-seve, Gjykata vlerëson se argumentet e tyre nuk janë ngritur në nivel kushtetues që të shqyrtohen prej saj.

31. Si përfundim, bazuar në sa më sipër, në kuptim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuë-seve për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar

me ligj është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si i papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 62, datë 11.2.2015, të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Sokol Berberi, Fatos Lulo

MENDIM PARALEL

1. Në çështjen me kërkuese shoqërinë “SEB EOOD” dhe shoqërinë “SEI SAS” ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën për pranimin e pretendimit të cenimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, por gjykojmë se ajo duhej të pranonte edhe pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor lidhur me të drejtën për t’u dëgjuar, që në vlerësimin tonë është i bazuar. Për këtë arsye e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim paralel.

2. Kërkuestet kanë pretenduar se është cenuar e drejta për t’u dëgjuar, për shkak se Gjykata e Lartë nuk ka reflektuar në vendimin objekt shqyrtimi faktin se kërkuestet kanë dorëzuar një kundërrekurs, të cilin ajo nuk ka shqyrtuar. Gjithashtu, kërkuestet kanë pretenduar cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka arsytuar lidhur me rrëzimin e dy argumenteve kryesore të paraqitura nga kërkuestet në kundërrekurs, por arsytimi i dhënë prej saj është tepër abstrakt, kundërtthënës e irracional, duke mos e përmbushur detyrimin kushtetues të arsytimit të vendimeve gjyqësore. Në lidhje me këtë pretendim shumica është shprehur se “vetëm mosparaqitja e shkaqeve të kundërrekursit në vendim nuk e bën procesin të parregullt në këndvështrim të standardit të arsytimit, si dhe parimit të kontradiktoritetit e barazisë së armëve. Gjykata arrin në këtë konkluzion, pasi e ka vlerësuar në tërësi procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Në procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë kërkuestet kanë qenë prezent, si dhe kanë paraqitur parashtrimet e tyre me shkrim për të kundërshtuar pretendimet e rekursit. Për këto arsye, në vlerësimin e Gjykatës vendimi nr. 62/2015 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë i ka plotësuar mjaftueshëm kriteret e përcaktuara më sipër nga jurisprudenca kushtetuese, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsytuar (§ 19 i vendimit).

3. Nuk pajtohemi me këtë qëndrim të shumicës për arsyet në vijim.

4. Siç është shprehur edhe shumica, e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsytuar. Funksioni i një vendimi të arsytuar është t’u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (§ 16 i vendimit).

5. Nga përmbajtja e vendimit nr. 62/2015 të Gjykatës së Lartë rezulton se në të nuk është pasqyruar as fakti që kërkuestet kanë paraqitur kundërrekurs dhe as shkaqet e kundërrekursit. Po kështu edhe në pjesën arsytuese, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë u është referuar vetëm shkaqeve të parashtruara në rekurs nga subjekti i interesuar, të cilat i ka vlerësuar në seancë gjyqësore dhe më pas ka arritur në konkluzionin e shprehur në dispozitiv.

6. Kundërrekursi është një mjet juridik me anë të së cilit një palë ndërgjyqëse realizon të drejtën për t'u dëgjuar, në respektim të parimit të barazisë dhe kontradiktoritetit në gjykim. Sipas nenit 477 të KPC-së, pala kundër së cilës është paraqitur rekursi, mund ta kundërshtojë atë me kundërrekurs. Shkaqet e paraqitura në kundër-rekurs përbëjnë një element të rëndësishëm të përmbajtjes së vendimit gjyqësor, që tregon se Gjykata e Lartë i ka marrë parasysh pretendimet e palës për të kundërshtuar rekursin, në respektim të së drejtës për t'u dëgjuar, parimit të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Nga aktet e administruara rezulton se kërkueset kanë marrë dijeni për rekursin në datën 12.12.2013 dhe kanë paraqitur kundërrekurs në gjykatën përkatëse në datën 23.12.2013 (vërtetuar me kopjen e kundërrekursit të nënshkruar nga sekretaria e gjykatës së shkallës së parë; shkresën nr. 9917 prot., datë 24.7.2014 të kancelarit të gjykatës së shkallës së parë; shkresën nr. F-93/1 prot., datë 1.9.2015 të kancelarit të Gjykatës së Lartë; kopjen e parashtrimeve me shkrim të dorëzuar në Gjykatën e Lartë në datën 14.1.2015).

7. Në jurisprudencën konstante të Gjykatës mungesa e paraqitjes së shkaqeve të rekursit në vendimin e Gjykatës së Lartë përbën një të metë të pakapërcyeshme të përmbajtjes së vendimit dhe të arsyetimit të gjykatës. Në të tilla raste Gjykata është shprehur se rrjedha logjike e përdorur në vendim nuk rezulton e qartë dhe e kuptueshme dhe se argumentet e pjesës hyrëse nuk janë të lidhura logjikisht me pjesën arsyetuese dhe atë urdhëruese. Ato nuk formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, çka bën që përmbajtja dhe arsyetimi i tij të mos kenë një harmoni të brendshme. Gjykata në të tilla raste ka çmuar, gjithashtu, se, *prima facie*, mosparaqitja në vendimin e Kolegjit Civil e shkaqeve të parashtruara nga kërkuesi në rekurs, krijon dyshime edhe mbi cenimin e së drejtës së ankimit efektiv. Në këtë këndvështrim, pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor. Është detyrë e Gjykatës së Lartë të bëjë të mundur realizimin efektiv të së drejtës së aksesit, pa lënë shkas për ekuivoke në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin e pretendimeve të kërkuesve nga ana e saj (*shih vendimet nr. 29, datë 22.5.2015; nr. 26, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Duke iu kthyer çështjes konkrete, vëmë në dukje se në vendimin nr. 62/2015 të Gjykatës së Lartë mungon tërësisht pasqyrimi i faktit që kërkueset kanë paraqitur kundërrekurs, si dhe i shkaqeve të këtij kundërrekursi. Gjithashtu, në dosjen e Gjykatës së Lartë nuk rezulton i administruar kundërrekursi, megjithëse përmendet si në parashtrimet me shkrim të kërkueseve, ashtu edhe në ato të subjektit të interesuar. Këto rrethana faktike krijojnë dyshime se prapësimet e kërkueseve në lidhje me rekursin nuk janë marrë parasysh nga Gjykata e Lartë. Nga përmbajtja e vendimit nuk konstatohet që Gjykata e Lartë të ketë përmendur apo t'i ketë dhënë përgjigje ndonjërit prej pretendimeve të ngritura në kundërrekurs. Megjithëse në jurisprudencën e saj Gjykata është shprehur se detyrimi që ka gjykata për të arsyetuar vendimet e saj nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse, kjo nuk do të thotë se pretendimet kundërshtuese të palës, e cila kundërshton rekursin, të mos merren parasysh nga gjykata dhe të mos gjejnë asnjë pasqyrim në vendimin e saj. Mosparaqitja në vendimin e Kolegjit Civil e shkaqeve të ngritura nga kërkueset në kundërrekurs, e parashtrimeve me shkrim të paraqitura me anë të notës verbale, si dhe mos dhënia përgjigje asnjërës prej prapësimeve të tyre, cenon rregullsinë e procesit në aspektin e arsyetimit të vendimit gjyqësor në lidhje edhe me të drejtën për t'u dëgjuar.

9. Në këto kushte vlerësojmë se vendimi nr. 62/2015 i Gjykatës së Lartë nuk i plotëson mjaftueshëm standardet e arsyetimit të vendimit gjyqësor dhe, për rrjedhojë, pretendimi i kërkueseve në këtë drejtim është i bazuar dhe duhej pranuar nga shumica.

Anëtarë: Fatos Lulo, Sokol Berberi